

DATUM	12/19/18
AAN	Utrechtse raadsleden
VAN	Provincie Utrecht
DOORKIESNUMMER	
ONDERWERP	Terugkoppeling enquête over regionale samenwerking

Onlangs heeft een aantal van u de online enquête ingevuld over regionale samenwerking. Hierbij informeren we u graag over de uitkomsten en het vervolg in dit traject.

Inleiding

Zoals aangekondigd in een e-mail van 26 september jl. aan alle raadsgriffies was de volgende stap het meenemen van de volksvertegenwoordigers in het traject om te komen tot een visie op regionale samenwerking. Daartoe is een enquête opgesteld voor alle raads- en Statenleden in de provincie Utrecht.

De hele maand oktober stond deze enquête online. De vragen waren zo opgesteld dat zowel raads- als Statenleden de vragen konden beantwoorden. Voor het gemak worden de raads- en Statenleden samen *respondenten* genoemd; dat betekent dat zowel raads- als Statenleden de vraag hebben beantwoord. Alleen waar van toepassing wordt een onderscheid gemaakt.

Hierbij een terugkoppeling van de resultaten:

- De enquête is door 39 raads- en 8 Statenleden ingevuld. Er zijn 618 raadsleden in Utrecht (bron: VNG) en 49 Statenleden; de enquête is dus (afgerond) door 6% van de raadsleden en door 16% van de Statenleden ingevuld.
- De raadsleden van de gemeenten Amersfoort (13%), Leusden (13%), De Bilt (11%), Utrecht (11%) en Wijk bij Duurstede (8%) waren het beste vertegenwoordigd
- Onder zowel raads- als Statenleden waren het raadsleden van het CDA, GroenLinks en lokale partijen die de enquête het meest hebben ingevuld, gevolgd door de ChristenUnie, D66 en de VVD
- Vervolgens vroegen is gevraagd welke onderwerpen de respondent in de portefeuille heeft. Daarbij staat wonen met stipt op 1 (46% van de respondenten), gevolgd door ruimtelijke ontwikkeling (41%), financiën (37%), duurzaamheid en energietransitie (35%) en cultuur (33%).
- Ook is gevraagd naar samenwerking met andere gemeente op de hierboven genoemde onderwerpen. Daarbij staat mobiliteit bovenaan, gevolgd door economie, wonen, natuur en landschap en recreatie en toerisme.
- Op de vraag hoe raads- en Statenleden met hun fractie en raad/Staten nadenken over het aanpakken van deze opgaven, werd vooral aangegeven dat er in fractieverband bij stil wordt gestaan (78%). Ook zijn er regelmatig thema-avonden over deze opgaven (54%) en wordt er in veel gemeenten en in de provincie gewerkt én aangestuurd vanuit deze opgaven (43%).
- Tot slot een gesloten vraag over de rol van de provincie. Verreweg de meeste raadsleden, die deze vraag voorgeschiedt kregen, antwoordden dat ze verwachten dat de provincie een rol pakt op de grote opgaven, omdat het om opgaven gaat die op een grotere schaal spelen (63% van de raadsleden). 13% van de raadsleden verwacht dat de provincie zich daar niet in mengt en 8% van de raadsleden vindt dat de provincie daar geen rol hoeft te pakken, behalve als het gaat om opgaven die raken aan provinciale belangen en doelstellingen.

Open vragen

- Aan de raadsleden werd in een eerste open vraag voorgelegd welke rol zij willen spelen als raadslid in een gezamenlijke aanpak met andere overheden. Daarbij kwam regelmatig terug dat er regionale thema-avonden georganiseerd moeten worden om samen met andere raadsleden over grensoverschrijdende thema's te spreken. Daarbij wordt genoemd dat men graag aan de voorkant meedenkt over de kaders, maar ook aan de achterkant de controlerende functie hierbij wil blijven uitoefenen. Ook wordt genoemd dat er deskundigen en burgers betrokken moeten worden bij deze grote opgaven.

- Vervolgens is ook gevraagd wat voor rol de raadsleden van de provincie verwachten. Dit was een vervolgvraag wanneer raadsleden aangeven dat ze een rol verwachten van de provincie. Bij deze vraag werd die rolinvulling verder verduidelijkt. Daarbij gaf een meerderheid aan dat de provincie moet faciliteren (ontmoetingen en discussie). Verder kan de provincie een coördinerende rol pakken in het afstemmen van lokale en regionale belangen. Ook is regelmatig benoemd dat de provincie er is om informatie te delen en kennisbijeenkomsten te organiseren.
- Specifiek aan Statenleden is gevraagd welke rol de provincie volgens hen zou moeten invullen. Daarbij werd een aantal keer genoemd dat de provincie de integraliteit tussen verschillende onderwerpen kan waarborgen en een regierol moet pakken. Net als de raadsleden zien ook Statenleden voor zichzelf een rol weggelegd in het delen van kennis en het organiseren van bijeenkomsten.
- Daarnaast is gevraagd aan alle respondenten een voorbeeld uit te werken waarbij hun gemeente of de provincie samenwerkte met andere overheden en waarbij dat succesvol was en een voorbeeld waarbij dat minder succesvol was. Dit is een zeer diverse lijst geworden, enkele genoemde voorbeelden van succesvolle samenwerking: verduurzaming woningen, breedband internet in buitengebied, openbaar vervoer, het Cultuurpact, onderdoorgang station Driebergen-Zeist en het uitwisselen van personeel tussen gemeenten. Enkele voorbeelden van minder succesvolle samenwerking: woningbouw (de rode contouren), provinciaal inpassingsplan kantorenaanpak, de Regionale Uitvoeringsdienst, Maarsbergen, Uithoeflijn, Wgr-samenwerkingen waar de gemeente geen zeggenschap meer op hebben.
- Tot slot ging er een vraag over *triple helix* samenwerkingen met onderwijsinstellingen en bedrijven. Er werd breed aangegeven dat gemeenten veel samenwerken met partners in de gemeenten en/of regio's. Veelgenoemde partners zijn bedrijven, scholen, woningbouwcorporaties, energiebedrijven en waterschappen. Ook geven een aantal raadsleden aan daar geen zicht op te hebben of werd de vraag als te breed beschouwd, omdat er teveel onderwerpen zijn waarop dit gebeurt.

Analyse

Een respons van respectievelijk 6% en 16% op een dergelijke populatie (664 respondenten) op een grote online enquête is niet ongebruikelijk, maar een dergelijk percentage maakt het lastig goede conclusies te trekken. Het geeft geen representatief beeld van alle volksvertegenwoordigers. Van een aantal gemeenten is geen enkele reactie gekomen en van een aantal gemeenten slechts één. Het is lastig om dit te beoordelen; mogelijk hebben fracties onderling afgesproken wie de enquête zou invullen. Daarnaast is het positief dat diverse partijen zijn vertegenwoordigd; het is niet zo dat één partij sterk de boventoon voert.

Qua genoemde opgaven die er spelen, zijn er geen verrassingen. Het zijn de opgaven die breed gedeeld worden. Op de vraag hoe deze opgaven worden aangepakt, is vooral geantwoord dat er in fractieverband bij stil wordt gestaan. Ook zijn er regelmatig thema-avonden over deze opgaven en wordt er in veel gemeenten en in de provincie gewerkt én aangestuurd vanuit deze opgaven. Buiten deze antwoordmogelijkheden zijn weinig aanvullende antwoorden gegeven. Buiten het organiseren van kennisdeling zijn er mogelijk weinig ideeën over hoe je verder nog partijen actief aan het werk kunt zetten rondom samenwerking.

Het beeld wordt bevestigd in de antwoorden op de vraag over de huidige rol van de provincie. Deels vinden raadsleden de rol van de provincie beperkt tot de echt grote opgaven en waar wel een rol gepakt moet worden lijkt niet duidelijk wat die dan is. Het is vooral faciliteren (met ontmoetingen en discussie). Verder kan de provincie een coördinerende rol pakken in het afstemmen van lokale en regionale belangen.

De antwoorden over de wenselijke rol van de provincie geven meer verdieping. Opgemerkt wordt dat de provincie de integraliteit tussen verschillende onderwerpen kan waarborgen en een regierol moet pakken. Net als de raadsleden zien ook Statenleden voor zichzelf een rol weggelegd in het delen van kennis en het organiseren van bijeenkomsten.

De zeer diverse lijst van voorbeelden van succesvolle en minder succesvolle samenwerking laat zien dat er verschillende maatstaven worden gehanteerd (variërend van de aanleg van een regionaal fietspad tot samenwerking in de U10). Voor zowel raden als staten zou het interessant zijn hier zelf dieper op in te gaan. Dat zou kunnen met een raadsavond, waarvan de raadsgriffie van Utrecht al heeft aangegeven dit te organiseren, maar dit wordt aan de raadsgriffies zelf gelaten. Het is bepalend voor de rol die je speelt of ambieert.

Samenwerking met regionale doelen is best complex en dit gebeurt voor raadsleden vaak op afstand. Uit de enquête komt die complexiteit en afstand niet duidelijk terug.

Vervolg

De uitkomsten van deze enquête worden meegenomen wanneer het nieuwe college van GS aan de slag gaat met de verdere ontwikkeling van een visie op regionale samenwerking en sterk bestuur, waarbij nauw opgetrokken zal worden met de gemeenten. Aan de coalitieonderhandelaars worden een aantal uitgangspunten meegegeven en met een nieuw college wordt, afhankelijk van de uitkomst coalitieonderhandelingen, de uitwerking van deze visie gemaakt. De nieuwe Staten, de gemeentelijke colleges en raden zullen daarin dan weer een rol krijgen.

Het is aan alle raadsgriffies zelf om te kijken wat zij verder willen doen met dit onderwerp. Voor de provincie is het interessant om de perspectieven van de volksvertegenwoordigers mee te nemen in dit traject, omdat besluitvorming in de raden en Staten ook steeds meer over regionale opgaven gaat. Tegelijkertijd is het voor de raden en Staten zelf interessant om te kijken of men hier een verdieping op wil maken.